

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij werkt als boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

De visarenden lieten dit jaar iets langer op zich wachten. Maar, ze zijn er weer! De bekende nestlocaties van vorig jaar zijn al bezet. De vogels paren herhaaldelijk en slepen weer met takken. Misschien komt er dit jaar een derde nestlocatie bij?

▲ De waterrijke omgeving van het boomnest.

▲ De visarend heeft lange, smalle vleugels. FOTOS: JACQUES VAN DER NEUT

De visarenden zijn er weer!

In betrekkelijk korte tijd is de visarend een bekende Biesbosch-bewoner geworden. Het broedsucces van deze voornamelijk visetende roofvogels is ongetwijfeld te danken aan de schaalvergroting die de afgelopen jaren in de Biesbosch is gerealiseerd. Landbouwplouwers veranderden in uitgestrekte zoetwatergetijdenmoerassen en blinkbaar wordt die ontwikkeling door visarenden bijzonder op prijs gesteld.

Eind vorige maand waren de verwachtingen hooggespannen. Op basis van eerder verzamelde data keek iedereen reikhalzend uit naar de komst van de visarenden in de Biesbosch. In 2016 gebeurde dat op 26 maart en in 2017 twee dagen later. Maar rond die tijd bleef het boomnest dit keer leeg en een naar deze locatie geplande excursie ving dus bot.

Van de visarenden viel nog weinig te bespeuren maar er was wel belangstelling voor het nest! Een stel Canadese ganzen zag er blinkbaar iets in. Op zich niet zo gek, je zit er hoog en droog en bovendien is zo'n plek onbereikbaar voor roofdieren zoals de vos. Volkomen veilig dus. Maar toen er een stel juveniele zeearenden bij het boomnest kwam opdagen, waren de Canadese ganzen snel gevlogen.

Telescoop

De gigantische arenden zijn weliswaar nog lang niet aan broeden toe, maar blinkbaar oefende de plek aantrekkingskracht uit. Door de telescoop waren de jonge zeearenden goed te bekijken. Zij vertoonden diverse, karakteristieke trekjes van ju-

veniele exemplaren zoals veel zwart op de staart, een gevlekt verenkleed en een grijs gekleurde snavel. Nijlgans en wilde eend profiteerden incidenteel ook van het nog niet door de visarenden in gebruik genomen nest.

Op 4 april werd de eerste visarend bij het boomnest waargenomen, een paar dagen later dan verwacht. Op zich niet zo verwonderlijk. Tijdens de enorme vlucht van ruim 4.500 kilometer uit zijn overwinteringsgebieden in Noord-West Afrika (Mauritanië, Senegal, Gambia) kan het onderweg tenslotte tegenzitten. Denk maar eens aan slecht weer (harde wind, regen- en hagelbuien). Tijdens hun vliegreis kunnen de vogels langdurig in visrijke gebieden blijven

hangen en als de weersomstandigheden verbeteren, hun reis vervolgen. Maar was de visarend bij het nest ook de vogel waarop iedereen hoopte? Dit exemplaar bleek namelijk ongeringd te zijn, terwijl het mannetje van het succesvolle boomnest wel van ringen was voorzien. In de tweede week april kwam er aan alle onzekerheid een eind; het (bekende) mannetje keerde op het boomnest terug, net als het stel van de hoogspanningsmast in spaarbekken De Gijster. Bovendien werden er ook bouwactiviteiten ontplooid in een hoogspanningsmast bij het Gat van de Turfzakken. Deze nestlocaties doet sterk denken aan de situatie in en rondom het nationaal park Müritz in Oost-Duitsland, waar

► **Maar was de visarend bij het nest ook de vogel waarop iedereen hoopte?**

menig paartje visarenden in zo'n stalen gevaarte een nest bouwt. De hoogspanningsmasten zijn daar wel beduidend lager dan bij ons en bovendien van een lager voltage.

Stootduik

Het stel van De Gijster heeft het nog niet eens slecht bekeken, want in zo'n spaarbekken leeft tenslotte ook vis. Visarenden foerageren met een spectaculaire stootduik in het water. Niet iedere poging is echter succesvol. Zo zag ik twee jaar geleden in de Hardenhoek een visarend maar liefst acht of negen keer duiken, zonder iets te vangen. Bij juveniele exemplaren schijnt zoiets wel vaker voor te komen.

Naast de formidabele stootduik kunnen visarenden met hun geweldige klauwen in een oogwenk een vis uit het water slaan. Het torenhoge nest in de hoogspanningsmast kan wel tegen een stootje, want zelfs de keiharde wind in januari heeft er geen vat op gekregen. Het laatste geldt zeer zeker ook voor het boomnest. Op sociale media vlogen de berichten destijds heen en weer. Zo werd er geopperd om het boomnest te verstevigen, of een houten platform in de bomen te hijsen, om de broedende visarenden het makkelijker te maken. Tijdens de razende storm in januari ging er in Nederland behoorlijk wat tegen de vlakke, maar het boomnest in het krakkemikkige boomskelet hield dapper stand.

Het boomnest en het nest in de hoogspanningsmast waren vorig jaar zeer succesvol; in totaal vlogen er zes jongen uit.

HANDIGE VOORTENEN

Een goed uitgeruste visser

De visarend is de enige roofvogel die één van de drie voortenen naar achteren kan verplaatsen, een aanpassing aan het grijpen van vis. De binnenzijde van de tenen is bovendien bezet met stekelige schubben, waardoor de grip op de glibberige vis wordt vergroot. Daarnaast beschikt een visarend over lange poten, die goed

▲ Een visarend met in de klauwen een vette prooi. FOTO: JACQUES VAN DER NEUT

onder water naar vis kunnen graaien.

Na zo'n duik drijft een te water geraakte vis-

arend met gespreide vleugels soms op het wateroppervlak, waarna de lange, smalle vleugels heel goed van pas komen om met korte, krachtige vleugelslagen verticaal uit het water te kunnen opstijgen. De buitgemaakte prooi wordt, als een torpedo met de kop naar voren, naar een paal of boom vervoerd, waar de hap wordt verorberd.